

NT2-ondersteuning IN de klas

Expertise delen met het regulier voortgezet onderwijs

MARIL BORRENBEGS

8 februari 2021

Na een intensieve NT2-periode op een ISK stroomt een jonge leerling door naar het regulier voortgezet onderwijs. De scholen hebben contact met elkaar en zorgen voor een warme overdracht. De 'ontvangende' school gaat er meestal vanuit dat de leerling over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om zich te redden in de nieuwe leeromgeving. Die conclusie blijkt vaak niet juist; veel anderstalige leerlingen dreigen te verdrinken in ons onderwijssysteem (zie ook Andrea Bell, '[Een plek voor NT2 in het mbo](#)'). [Nt2 Mundium College](#) in Roermond biedt structureel hulp op locatie, zowel aan (NT2-)leerlingen als aan docenten. Bijzonder is dat de hulp aan leerlingen plaatsvindt IN de klas.

In 2017 merkt het Nt2 Mundium College in Roermond dat het aantal reguliere scholen voor voortgezet onderwijs (vo) met hulpvragen over de taalvaardigheid van NT2-leerlingen blijft toenemen. Op het Nt2 Mundium College wordt onderwijs verzorgd aan anderstaligen, waarmee zij zich voor kunnen bereiden op het reguliere

Nederlandse onderwijs. De groei in het aantal hulpvragen is te linken aan het groeiend aantal NT2-leerlingen dat in het reguliere vo onderwijs krijgt.

Na goed overleg met het samenwerkingsverband ([VO/VSO Midden-Limburg](#)) besluit het Nt2 Mundium College om voortaan structureel hulp op locatie aan te bieden. Voorafgaand aan het schooljaar kunnen scholen binnen dit samenwerkingsverband een aantal ambulante begeleidingsuren aanvragen voor NT2-ondersteuning. Drie NT2-experts van het Nt2 Mundium College (circa 250 leerlingen) gaan één dag per week op pad om de NT2-ondersteuning te verzorgen. Deze ondersteuning wordt geboden **in** de klas. In de reguliere klassensetting gaat de NT2-expert aan de slag met de hulpvraag die is gesteld. Naast ondersteuning voor de leerlingen, wordt de aandacht ook gericht op de docenten. Op deze manier leren de docenten hoe ze een NT2-leerling op een goede manier kunnen ondersteunen in de klas.

In de reguliere klassensetting gaat de NT2-expert aan de slag met de hulpvraag die is gesteld.

NT2-ondersteuning: de aanmelding

Wanneer een NT2-leerling in het reguliere onderwijs in de problemen dreigt te raken, kan er een hulpvraag worden ingediend. Vaak gebeurt dit vanuit de zorgcoördinator of de mentor. De NT2-experts beoordelen deze hulpvraag, analyseren hem en bepalen samen of de leerling binnen de gestelde kaders valt. Die kaders – die de aanmelding voor de deelnemende scholen dienen te vereenvoudigen – zijn als volgt:

- In de hulpvraag komt een duidelijk NT2-probleem naar voren.
Voorbeeld van een duidelijke NT2 hulpvraag:
Een leerling heeft moeite met spreekvaardigheid door een gebrek aan woordenschat. Hoe kan de spreekvaardigheid worden verbeterd en de woordenschat worden vergroot zodat de leerling meer zekerheid krijgt in het spreken in de klas en in zijn sociale kring?
Voorbeeld dat geen NT2 hulpvraag is:
Een leerling laat onrustig gedrag zien in de les. Hij kan zich niet concentreren op zijn opdrachten en werkt niet taakgericht. Hierdoor maakt hij veel fouten tijdens het schrijven.
- De leerling is niet langer dan vijf jaar in Nederland.
- De leerling zit niet in een eindexamenjaar; de NT2-ondersteuning is niet bedoeld als eindexamentraining.

De leerling met de hoogste prioriteit komt als eerste aan de beurt. Hierbij wordt gekeken naar aantal jaren in Nederland en het taalniveau op dat moment. Leerlingen

die het kortst in Nederland zijn, komen als eerste aan de beurt, vervolgens leerlingen met de grootste problemen. We hebben vooral te maken met leerlingen in het vmbo, van basis tot en met theoretisch. De hulpvraag is meestal het grootst bij de theorievakken zoals Nederlands, biologie, natuurkunde. Wanneer de hulpvragen besproken zijn en de planning rond is, gaan de NT2-experts aan de slag.

Eén-op-éénbegeleiding

Bij de start van het project in 2017 halen de experts de leerlingen nog één keer per week uit de klas. Tijdens dit uurtje wordt er aandacht gegeven aan woordenschat, begrijpend lezen en studievaardigheden. Er wordt gewerkt met de boeken van de leerlingen, of er worden extra materialen ingezet. In datzelfde uur is er ook de ruimte om vragen te stellen over zaken waar de leerling tegenaan loopt. Dit kunnen specifieke taalproblemen zijn, maar ook sociaal-emotionele problemen.

De aanpak wordt herzien.

Al snel blijkt dat één uur begeleiding per week niet het gewenste resultaat oplevert. De docenten van de scholen merken weinig verbetering in de klas en sommige leerlingen ervaren het als extra last dat er aanvullende studiematerialen worden gebruikt. Daarnaast krijgen de NT2-leerlingen te weinig vaardigheden bijgeleerd om deel te kunnen in de reguliere onderwijssetting. De aanpak wordt herzien door met de deelnemende scholen en het samenwerkingsverband in gesprek te gaan.

Begeleiding in de klas

In overleg met de scholen wijzigt het Nt2 Mundium College haar aanpak. In plaats van buiten de klas vindt de ondersteuning voortaan **in** de klas plaats. Nadat de hulpvraag duidelijk is, gaat de NT2-expert met de school in gesprek om een planning te maken. Samen wordt er gekeken tijdens welke lessen de ondersteuning kan plaatsvinden. Dit kan tijdens het vak Nederlands zijn, maar ook tijdens een ander vak. De NT2-expert is tijdens de afgesproken lessen aanwezig in de klas. We bespreken vooraf duidelijk met de docent wat we precies gaan doen. Als we in de klas zitten, geeft de docent normaal gesproken gewoon zijn/haar les. Meestal begint hij/zij met klassikale uitleg en instructie. De leerling doet dan gewoon mee en de NT2-ondersteuner observeert (Wat doet de NT2-leerling?). Hij monitort hoe de leerling zijn studievaardigheden inzet, of hij of zij genoeg vragen stelt, en registreert het wanneer hij of zij iets niet begrijpt. Soms zie je dan dat de leerstof niet binnen komt.

De leerling doet dan gewoon mee en de NT2-ondersteuner observeert.

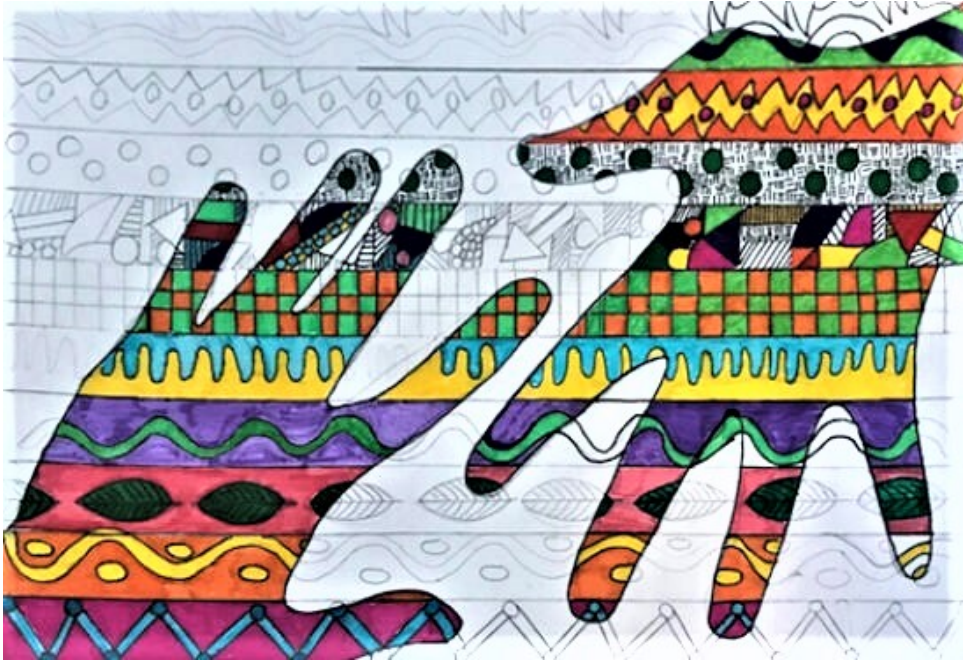
Na de klassikale uitleg en instructie gaan de leerlingen aan het werk en gaan wij met de NT2-leerling aan de slag. We gaan eerst controleren of hij het heeft begrepen. Als het niet begrepen blijkt, betekent dat niet automatisch dat we als ondersteuner alles gaan uitleggen. We bieden vooral studievaardigheden aan, geven de leerling de tools zodat hij of zij de volgende keer zonder de ondersteuner toch tot begrip van de les kan komen (Wat kan ik vragen aan de docent? Wat moet ik doen zodat ik toch die opdracht kan maken?). Tijdens de begeleidingsuren krijgen de NT2-leerlingen dus vaardigheden aangeleerd die ze in verschillende lessen kunnen toepassen.

Soms stoort de klas de ondersteuning of omgekeerd stoort onze ondersteuning de klas, maar meestal valt dit heel erg mee. Het komt wel eens voor dat we in dezelfde les twee leerlingen ondersteunen, maar de hulpvragen moeten dan wel overeenkomen.

We koppelen onze bevindingen na de les terug aan de docent zodat die ook zelf weet wat hij kan doen. Daar draait het natuurlijk uiteindelijk allemaal om. Dat gebeurt mondeling; vaak is dat kort en krachtig, maar alles wat wordt besproken en wat relevant is, komt ook in een logboek. Zo zijn alle betrokken docenten geïnformeerd.

We koppelen onze bevindingen na de les terug aan de docent.

In principe is er geen ondersteuning buiten de les. Wel komt het wel eens voor dat een leerling na de les nog iets wil vragen of bespreken. Dat kan zeker, maar dat kost niet complete lessen. Meestal gaat het om praktische zaken waar een leerling tegenaan loopt (bijvoorbeeld: Hoe werkt dat in Magister?) De leerlingen kennen ons van de ISK en voelen zich bij ons wat veiliger.

Twee voordelen

Door de ondersteuning in de klas krijgt de NT2-expert een beter inzicht in de leeromgeving en kan er specifieker worden ingaan op de hulpvraag. Ook wordt het aanleren van een nieuw vak of nieuwe methode eenvoudiger. Alles wat de NT2-expert opvalt en bespreekt tijdens de ondersteuning wordt bijgehouden in een logboek. Dit logboek (zie voorbeeld 1) wordt gedeeld met alle betrokkenen van de leerling. Op die manier kan iedereen de informatie raadplegen en gebruik maken van de tips die de NT2-expert geeft.

Deze nieuwe manier van werken levert twee voordelen op. De leerlingen (meestal afkomstig van het Nt2 Mundium College) ervaren een 'bekend gezicht' als prettig om bij problemen op terug te kunnen vallen. Het geeft een veilig gevoel. Zo horen de experts meermaals terug of 'De Juffrouw ook dit jaar weer bij hen in de klas komt zitten?'. Tot nu toe wordt de extra ondersteuning door de leerlingen positief ervaren.

Daarnaast krijgt de NT2-expert beter zicht op de hulpvraag. De formulering daarvan blijkt voor de school zelf namelijk moeilijk. De observatie tijdens de lessen en in de school van de NT2-expert zorgt zo voor een oplossingsgerichte aanpak.

Dit schooljaar werken we met vijftien leerlingtrajecten, met drie ondersteuners (door corona). Vorig jaar was het ongeveer het dubbele aantal leerlingen. Er worden nu veel meer docenttrajecten aangevraagd.

Het gevolg: aanvragen van docenten

Het 'NT2-probleem' in het regulier onderwijs blijft groeien door het toenemend aantal NT2-leerlingen in het reguliere vo. Men verwacht van docenten dat zij de problemen die zich voordoen zelf oplossen, terwijl de kennis daarvoor ontbreekt. Vandaar dat de experts tijdens de ondersteuning van de leerling ook feedback aan de lesgevende docent geven. Als gevolg hiervan komen docenten steeds vaker met vragen. De meest gestelde vragen zijn:

- Wat kan ik verwachten van een NT2-leerling?
- Hoe bepaal ik het (taal)niveau?
- Hoe kan ik tijdens een zaakvak aandacht besteden aan NT2?
- Wat kan ik doen als mentor om een NT2-leerling te ondersteunen?
- Hoe onderhoud ik contact met ouders die niet of nauwelijks Nederlands spreken?
- Zijn er hulpmiddelen die ik kan inzetten?

Om al deze vragen optimaal te beantwoorden, ontwikkelt het Nt2 Mundium College een training voor docenten (zie voorbeeld 2). In 2019 wordt de eerste NT2-training gegeven. Een groep van tien docenten uit het regulier onderwijs geven zich op voor de training. Eerst observeert de expert enkele lessen van iedere deelnemer, vervolgens benoemen de deelnemers wat zij willen leren over NT2. Op basis van deze informatie wordt er een drie middagen durende training gemaakt. Het doel is dat na deze drie middagen de docenten meer kennis hebben over de NT2-leerling en de daarbij behorende handelingswijzen voor in de klas. De docenten zijn daarnaast op de hoogte van de NT2-didactiek. Verworven inzichten kunnen de docenten na de training direct toepassen in de klas.

Op basis van deze informatie wordt er een drie middagen durende training gemaakt.

De eerste groep docenten is na afloop enthousiast. Waar de docenten eerst geen idee hadden hoe ze een NT2-leerling hulp kunnen bieden in de klas, kunnen de docenten nu direct aan de slag met de gekregen informatie. Docenten gaan door het format beter nadenken over de vraag wat het probleem is. Docenten blijken zelf in gesprek te gaan met de leerling, vragen aan de leerling wat het probleem precies is en waar ze hulp bij nodig hebben.

Het positieve nieuws bereikt ook docenten van andere scholen. In 2020 geven maar liefst vijftig docenten zich op voor een training. Dit zijn niet alleen docenten

Nederlands, maar ook docenten die een ander vak geven. Daarbij is de training, op advies van de docenten, uitgebreid naar vier middagen.

Voorbeeld 2: Docententraining

Verbeterpunten

Inmiddels verzorgen we de ambulante begeleiding voor NT2 nu drie jaar. Uiteraard zijn er nog verbeterpunten. Zo blijkt het in de praktijk nog steeds lastig voor scholen om de hulpvraag te definiëren, waardoor die soms ontbreekt bij de registratie (zie voorbeeld 3). Op zich niet vreemd natuurlijk, want hoe kun je een hulpvraag maken over een onderwerp waar je weinig kennis van hebt? Hier wordt dan ook aandacht aan besteed tijdens de docententraining.

Ook blijkt het lastig om de planning op te stellen die iedereen schikt. De NT2-experts zijn gebonden aan specifieke momenten én dat moet dan maar net in het rooster van de verschillende scholen passen. Daarbij is het niet maar één vo-school die hulp vraagt; inmiddels zijn het er acht! En de aanvragen blijven binnenstromen. Hoe zorg je er dan voor dat alle scholen zich geholpen en gehoord voelen? Hiervoor is goede communicatie en korte lijntjes houden enorm belangrijk.

Voorbeeld 3: Het opstellen van een goede hulpvraag

De toekomst

Ondanks de roostertechnische uitdagingen mogen we van een geslaagd project spreken. Er vindt bewustwording plaats binnen de scholen en docenten ontwikkelen steeds meer kennis. Dankzij de ambulante NT2-ondersteuning van het Nt2 Mundium College, hebben al veel leerlingen en docenten een stapje in de goede richting kunnen zetten. Daarnaast is het geweldig om te zien dat onderwijsinstellingen meer willen leren over NT2, om vervolgens met de verworven kennis en vaardigheden hun onderwijs te verbeteren. Wij hopen uiteraard dat de kennis die wij delen met leerlingen en docenten zich als een olievlek verspreidt. Het mooiste zou zijn dat een school de hulp van het Nt2 Mundium College binnenkort niet meer nodig heeft, omdat ze de expertise zelf in huis hebben.

Referentie

Bell, A. Een plek voor NT2 in het mbo, NT2-expertise delen met het reguliere onderwijs. In: Les 215, 2020.